

СУМУЄМО. ПАМ'ЯТАТИ МЕМО

Сьогодні – дев'ять днів, як у синє небо пішов ректор ТДМУ імені І.Я. Горбачевського, член-кореспондент НАМН України, професор
Леонід Якимович КОВАЛЬЧУК.

МИСЛИТИ – І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 19 (372)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

9 жовтня 2014 року

СВІТЯЧИ ІНШИМ, ЗГОРІВ САМ

ДЛЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.ГОРБАЧЕВСЬКОГО ВІДХІД РЕКТОРА ЛЕОНІДА КОВАЛЬЧУКА Є НЕПОПРАВНОЮ ВТРАТОЮ

Викладацький та студентський колектив Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського втратив свого наставника й керівника – члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука. Його серце перестало битися 1 жовтня цього року внаслідок важкої хвороби.

Усе своє життя він присвятив медицині, допомозі хворим і розвитку медичного університету. Народився Леонід Якимович 15 березня 1947 року в селі Тернівка Ізяславського району Хмельницької області.

Очільник ТДМУ спершу закінчив Березанське медичне училище (1967 р.). Спеціальність «лікар-лікувальник» з кваліфікацією «лікар-хірург» уже здобув у Тернопільському державному медичному інституті, отримавши диплом спеціаліста 1973 року. Після закінчення навчання проходив інтернатуру в Тернопільській обласній клінічній лікарні. 1974-75 рр. працював лікарем-хірургом у селі Устя-Зелене Монастирського району Тернопільської області, а 1975-78 року – лікарем-хірургом, завідувачем хірургічного відділення Великодєдеркальської лікарні Шумського району Тернопільської області. Починаючи з цього часу Леонід Ковальчук не обмежувався виключно лікарською діяльністю, а коло його наукових інтересів охоплювали питання сучасних лікувальних методик і технологій. У 1977 році Л.Я.Ковальчук захистив кандидатську дисертацію на тему «Активність ряду окислювальних ферментів нейтрофілів і лімфоцитів у хворих тиреотоксикозом». Цим він започаткував на Тернопільщині знану нині свою хірургічну школу, що має міцне наукове підґрунтя.

1978 року доля закинула його у Кіровоградську область, де Леонід Ковальчук упродовж двох років працював завідувачем хірургічного відділення Знамянської центральної районної лікарні. 1980 року він повернувся на Тернопільщину на посаду лікаря-хірурга Тернопільської міської лікарні №1. Вже з 1981 до 1983 року Леонід Якимович працював асистентом кафедри хірургії факультету вдосконалення лікарів Тернопільського медично-

го інституту. Згодом (1983-1987 рр.) він був головним хірургом Тернопільського облздороввідділу. У вересні 1987 року Леонід Ковальчук став завідувачем кафедри шпитальної хірургії №1 Тернопільського медичного інституту. 1994-1997 рр. обіймав посаду проректора з лікувальної роботи цього навчального закладу.

У серпні 1997 року, зважаючи на вагомий внесок у розвиток тоді ще Тернопільської державної медичної академії, його лідерські здібності, вміння прогнозувати, колектив навчального закладу довіри Леоніду Ковальчуку керівництво.

На посаді ректора Леонід Якимович проявив новаторський підхід в організації всіх видів діяльності ТДМА, яка під його керівництвом отримала статус університету та вийшла в число провідних вищих медич-

них навчальних закладів України. Його зусиллями відкрито три нові факультети: фармацевтичний, стоматологічний, іноземних студентів; чотири навчально-наукових інститути на базі теоретичних кафедр і перші в Україні навчально-науковий інститут медсестринства та навчально-науковий інститут післядипломної освіти.

Кардинально зміцнена матеріально-технічна база університету, створено видавництво «Україмедкнига» з власним поліграфічним комплексом, яке є базовим для ЦМК з ВМО МОЗ України і найбільшим нині спеціалізованим медичним видавництвом в Україні, видаються обласні газети «Медична академія» та «Університетська лікарня». Створено також навчально-оздоровчий комплекс «Червона калина» з конгрес-центром, готелем, комплексом харчування, спортивно-фізкультурною базою та студентським профілакторієм.

Ректор ТДМУ заслужено здобув такі нагороди та почесні звання: член-кореспондент НАМН України, орден «За заслуги» III ступеня, заслужений діяч науки і техніки України. Він також нагороджений Почесними грамотами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я, дипломом міжнародного рейтингу «Золота фортуна», був занесений у «Золоту книгу еліти України». 2008 року удостоєний звання Почесного професора університету Південної Кароліни (США), 2014 року

– звання Почесного професора Тбіліського державного медичного університету (Грузія). Також нагороджений іменною ювілейною медаллю Братиславського медичного університету (Словаччина), відзнакою «Європейська якість» Європейської бізнес-асамблеї.

З 2009 року очолював постійну комісію Тернопільської обласної ради з питань охорони здоров'я, сім'ї, материнства та дитинства. Його особливо непокоїла необхідність змін в існуючій системі охорони здоров'я. Результатом його діяльності стала «Концепція реформування галузі охорони здоров'я Тернопільської області». Леоніда Якимовича непокоїли також питання підготовки медичних кадрів. До розв'язання цієї проблеми він підійшов нестандартно, а саме із застосуванням новітніх інноваційних методик – методики єдиного дня, практично орієнтованої моделі навчального процесу (Z-модель), ліній практичних навичок, ОСКІ (ОСПІ), тестових технологій оцінювання, комп'ютерних технологій, віртуальних комп'ютерних програм. Ректор ТДМУ особливий наголос робив на здобутті студентами-медиками практичних навичок. Саме він уперше в Україні започаткував проект створення університетських лікарень на основі коопераційної моделі. Для підготовки сімейних лікарів Леонід Ковальчук зініціював створення мережі навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги. У цьому Леонід Якимович бачив шлях інтеграції вищої медичної освіти України в міжнародний освітній медичний простір.

В основу нововведень покладено ґрунтовне вивчення та аналіз міжнародного досвіду, налагодження тісної співпраці з провідними закордонними університетами.

Леонід Якимович – знаний фахівець у галузі медицини із значним авторитетом серед колег і друзів, студентів і пацієнтів. Основна наукова діяльність була пов'язана з вивченням фундаментальних проблем виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки. Він розробив оригінальні, патофізіологічно обґрунтовані органозберігаючі методи хірургічного лікування виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки, що зменшило частоту рецидивів післярезекційних розладів в чотири рази. Розробив також методи підвищення безпеки та ефективності хірургічного лікування патології магістральних артерій та екстракраніальних судин, зокрема, метод запобігання тромбозу сегмента реконструкції артеріальної системи.

(Продовження на стор. 2)

СВІТЯЧИ ІНШИМ, ЗГОРІВ САМ

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

Він є автором 234 наукових праць, у тому числі 7 монографій, 4 атласів оперативних втручань, 6 підручників, 3 навчальних посібників, 32 винаходів і патентів. Підготував 10 докторів і 34 кандидатів наук. Леонід Ковальчук також був головним редактором науково-практичного журналу «Шпитальна хірургія» та членом редакційної ради «Издательский дом ЭТОТАР-МЕД» (Росія).

Основні наукові праці: «Вибір методів хірургічного лікування гастродуоденальних виразок» (1997 р.); «Лапароскопічна хірургія жовчних шляхів» (1997 р.); «Шпитальна хірургія» (підручник, 1999 р.); «Клінічна хірургія» (підручник, 2000 р.); «Органний кровообіг при передракових станах стравоходу та шлунка» (2001 р.); «Хірургія демпінг-синдрому» (2002 р.); «Анестезіологія, реанімація та інтенсивна терапія невідкладних станів» (2003 р.); «Атлас оперативних втручань на органах шлунково-кишкового тракту і передній черевній стінці» (2004 р.); «Хірургія поєднаних і множинних атеросклеротичних оклюзій екстракраніальних артерій та аорто-стегнового сегмента» (2005 р.); «Клінічна флебологія» (2008 р.); «Хірургія» (підручник, 2010 р.); «Венозні тромбози» (2010 р.).

Леонід Якимович з великою відповідальністю ставився до своєї роботи, намагався зберегти життя та здоров'я кожного пацієнта, працював на благо України. Ректор вірив у кожного студента та щиро радів досягненням і здобуткам своїх випускників.

Цього року ТДМУ завдяки мудрості й дбайливому керуванню Леоніда Ковальчука був визнаний Міністерством охорони здоров'я України кращим університетом серед усіх медичних навчальних закладів нашої країни.

Для Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відхід ректора Леоніда Ковальчука є неоправданою втратою. Лише з часом кожен, хто працював поруч з цією непересічною людиною, збагне всю велич постаті Леоніда Якимовича та оцінить його внесок сповна! Викладацький і студентський колектив висловлює також щирі співчуття родині Ковальчуків з приводу втрати мудрого й люблячого чоловіка, батька, дідуся!

Вічна пам'ять!

ВИДАТНИЙ РЕФОРМАТОР МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Сьогодні – дев'ятий день, як відійшов у вічність ректор Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України Леонід Якимович Ковальчук.

Л.Я. Ковальчук народився 15 березня 1947 р. у с. Тернівка Ізяславського району Хмельницької області в багатодітній селянській сім'ї. 1966 року закінчив Березанське медичне училище, а 1973 р. – Тернопільський медичний інститут. 1973-1974 рр. – лікар-інтерн Тернопільської обласної лікарні. 1974-75 рр. – хірург дільничної лікарні с. Устя-Зелене Тернопільської області. 1975-78 рр. – завідувач хірургічного відділення Великодедерекальської районної лікарні Тернопільської області. 1977 року захистив кандидатську дисертацію. 1978-80 рр. – завідувач хірургічного відділення Знам'янської центральної районної лікарні Кіровоградської обл. 1981-83 рр. – асистент кафедри хірургії факультету післядипломної освіти Тернопільського медичного інституту. 1983-87 рр. – головний хірург Тернопільського обл. здоров'я відділу. 1988 року захистив докторську дисертацію. 1987-97 рр. – завідувач кафедри шпитальної хірургії, одночасно з 1994 р. – проректор з лікувальної роботи, з 1997 р. – ректор Тернопільської державної медичної академії (з 2004 р. – університет) імені І.Я. Горбачевського.

Професор Л.Я. Ковальчук є одним з провідних учених-хірургів України, очолює Асоціацію хірургів Тернопільщини, головний редактор журналу «Шпитальна хірургія». Він створив оригінальну наукову школу хірургів, здобутки якої добре відомі в Україні та за її межами. Під його керівництвом захищено 10 докторських і 34 кандидатських дисертацій. Він є автором майже 500 наукових і навчально-методичних праць, у т.ч. 8 монографій, 32-х винаходів і патентів, 4-х атласів оперативних втручань, 6 підручників, 5 навчальних посібників. Зокрема, 2010 р. за його редакцією видано фундаментальний підручник «Хірургія», який відзначено премією Національної академії медичних наук України.

Наділений вродженим талантом менеджера, Л.Я. Ковальчук проявив новаторський підхід в організації всіх видів діяльності Тернопільської державної ме-

дичної академії, яка під його керівництвом отримала статус університету та вийшла в число провідних вищих медичних навчальних закладів України. Крім медичного факультету, його зусиллями відкрито три нові факультети: фармацевтичний, стоматологічний, іноземних студентів; ліцензовано нові спеціальності – «Медико-профілактична справа», «Біологія», «Здоров'я людини». Тепер функціонують шість навчально-наукових інститутів: інститут мор-

ни III-IV рівнів акредитації на 60 %, а I-II рівнів акредитації – на 80 %. Університет є співзасновником і видавцем 12 всеукраїнських наукових журналів, 10 з яких визнані ДАК України; випускаються обласні газети «Медична академія» та «Університетська лікарня».

Створено лікувально-діагностичний центр із стоматологічною поліклінікою, який оснащений сучасним обладнанням. У його складі відкрито сучасний Центр дентальної імплантації – пер-

ший в Україні, заснований на базі медичного вищого навчального закладу. Створено також навчально-оздоровчий комплекс «Червона калина» з конгрес-центром, готелем, комплексом харчування, спортивно-фізкультурною базою та студентським профілакторієм, у якому щорічно оздоровлюються 20% студентів. На базі НОК «Червона калина» функціонує навчальний центр з підготовки офіцерів запасу кафедри медицини катастроф та військової медицини, де щорічно відбуваються все-

українські тренінги і навчання; зокрема, спільні навчання за участю офіцерів з Німеччини, Данії та Польщі (до речі, кафедри медицини катастроф і військової медицини після скорочення їх кількості залишилися лише в чотирьох медуніверситетах України, в т.ч. у Тернопільському, як одна з найкращих). Крім цього, в навчально-оздоровчому комплексі розташовано ботанічний сад лікарських рослин фармацевтичного факультету.

Налагоджена співпраця з 29 іноземними вищими медичними навчальними закладами країн Європи та Америки. Тільки 2013 року понад 140 викладачів і студентів університету там стажувалися. Відповідно до угоди про співробітництво з університетом Південної Кароліни, Апстейт (Спартанбург, США) Тернопільський медуніверситет створив умови для навчання в інституті медсестринства (підрозділі університету) американських громадян; уперше серед медичних навчальних закладів запроваджено дистанційне навчання за спеціальностями «сестринська справа-бакалавр», «сестринська справа-магістр». Відбулося вже

чотири випуски фахівців. Нині за цією формою навчання здобувають освіту понад 300 іноземних громадян (переважно із США) та майже 200 українських громадян.

Навчання іноземних студентів розпочато з 1997 року. Тепер в університеті здобувають освіту понад 4500 студентів, у т.ч. понад 1500 іноземних громадян з 62 країн світу, понад 90% яких навчаються англійською мовою. Більше 50 % викладачів університету отримали сертифікати на право викладання студентам англійською мовою.

За результатами вивчення передового європейського та американського досвіду в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського запроваджено у навчальний процес низку інноваційних технологій навчання та нових форм організації навчального процесу з урахуванням традицій вітчизняної вищої медичної та фармацевтичної школи й процесу інтеграції національної вищої освіти до європейського освітнього простору: методика «єдиного дня»; циклова система; практично орієнтована Z-система навчання; матрикули практичних навичок; дистанційний контроль знань студентів за програмою «Moodle»; об'єктивно-структурований клінічний іспит (ОСКІ) та об'єктивно-структурований практичний іспит (ОСПІ), семестровий тестовий іспит, який не допускає будь-якого втручання в оцінювання знань студентів. Для підготовки висококваліфікованих спеціалістів в університеті функціонує дві програми: «Студентська наука та профорієнтаційне навчання» й «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації».

З 2006 р. на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» щороку влітку проходять «Літні міжнародні студентські школи», організовані відділом міжнародних зв'язків Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського. З метою участі у цій школі Україну вже відвідали студенти із США, Польщі, Чехії, Словаччини, Австрії, Нідерландів, Росії, Казахстану, Індонезії, а також інших вищих медичних навчальних закладів нашої країни. У роботі школи беруть участь і студенти Тернопільського державного медичного університету, які вільно володіють англійською мовою.

Активізувалася наукова діяльність. За останні 10 років науковці університету отримали 612 патентів на винаходи. Розроблені в університеті нові методи лікування опіків відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки; два науковці стали заслуженими винахідниками України; чотири працівники кафедри інфекційних хвороб відзначені премією НАМН України.

(Продовження на стор. 3)

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,**
О. БУСЬКА,
П. БАЛЮХ
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail **hazeta.univer@gmail.com**

Засновники:
Тернопільський
державний університет
імені І.Я. Горбачевського,
головне управління охорони
здоров'я облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
імені І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2 друк. арк.
Наклад – 2000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
державному університеті
імені І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ВИДАТНИЙ РЕФОРМАТОР МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

(Закінчення. Поч. на стор. 2)
Захищено 62 докторських і 332 кандидатські дисертації. При університеті працюють три спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій з десяти спеціальностей. Щороку на базі конгрес-центру ТДМУ організують до 30 всеукраїнських і з міжнародною участю наукових форумів. Наукові дослідження проводяться в п'яти наукових лабораторіях, які пройшли державну акредитацію та отримали свідоцтва про державну атестацію. В листопаді 2009 року на базі модернізованої наукової лабораторії полімеразно-ланцюгової реакції відкрито вірусологічну лабораторію університету для дослідження вірусних матеріалів з метою ідентифікації грипу типу А (H1N1), яка обслуговує потерпілих від грипу та ГРВІ міста і області.

За наказом Міністерства охорони здоров'я України від 7.08.2008 року Тернопільський медуніверситет затверджено головною організацією з метрологічного забезпечення вищих медичних навчальних закладів підпорядкування МОЗ України. Все це свідчить про високий рівень наукової бази університету.

На коопераційних засадах, відповідно до рішення обласної ради та Кабінету Міністрів України, на базі обласної клінічної

лікарні з 1 січня 2010 року створена університетська лікарня. Вона має стати найкраще оснащеним спеціалізованим лікувально-профілактичним закладом, оскільки, крім фінансування з обласного бюджету, додатково будуть залучені кошти з державного бюджету, а також кошти університету.

2010-2012 рр. у п'яти селах області відкрито навчально-практичні центри університету. В найближчих планах — організація центрів «Хоспіс» і «Пункт швидкої медичної допомоги». Мета створення навчально-практичних центрів: надання медичної допомоги мешканцям села; проходження практики студентами старших курсів медичного факультету та лікарів-інтернів стоматологічного факультету; орієнтація випускників для роботи в сільських медичних закладах. Крім цього, в одному із сіл розпочато реалізацію ще одного пілотного проекту — створення навчально-практичного центру з догляду за людьми похилого віку за аналогом досвіду, отриманого під час стажування викладачів університету в Нідерландах. Є намір також створити п'ять навчально-практичних центрів у м. Тернополі.

У січні 2012 року за ініціативою Тернопільського медуніверситету створено Міжнародний науково-освітній інноваційний-тех-

нологічний консорціум медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання та спорту. Основною метою діяльності консорціуму є формування сучасної ефективної корпоративної системи підготовки кваліфікованих професійних фахівців і наукових кадрів нового рівня в сферах охорони здоров'я, фізичного виховання та спорту (зокрема, здоров'я людини, фізичної реабілітації, фітнесу й рекреації), а також створення ефективної інноваційної системи сфери ме-

дичної освіти та науки, фізичного виховання і спорту, реалізація інноваційних проектів на основі інтеграції наукового, освітнього, лікувально-профілактичного, інноваційного та технологічного потенціалу організацій — членів консорціуму, впровадження результатів інноваційної діяльності консорціуму в галузі медичної освіти, фізичного виховання та спорту, пов'язаних з ними сфер діяльності. До складу консорціуму увійшли 24 провідні університети Європи та США.

За підсумками рейтингової оцінки всіх видів діяльності та державного тестування за системою «Крок» Тернопільський медичний університет постійно посідає провідні місця серед вищих медичних навчальних закладів України, а за сумарними показниками 2013 року Міністерство охорони здоров'я України визнало ТДМУ кращим у нашій країні.

Професор Ковальчук Л.Я. обраний членом-кореспондентом Національної академії медичних наук України, удостоєний почесного звання Заслужений діяч на-

уки і техніки України, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, Почесними грамотами Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, найвищою профспілковою нагородою — Почесним знаком Федерації профспілок України «За розвиток соціального партнерства», визнаний «Людиною року» Тернопільщини, занесений у Золоту книгу еліти України, удостоєний звань Почесного професора університету Південної Кароліни (США) та Тбіліського державного медуніверситету (Грузія), нагороджений Срібною медаллю Вроцлавського медичного університету (Польща), іменною ювілейною медаллю Братиславського медичного університету (Словаччина).

Л.Я. Ковальчука знали як активного громадського діяча. З 2009 року він був депутатом Тернопільської обласної ради, головою комісії з охорони здоров'я, материнства і дитинства, очолював комісію з реформування охорони здоров'я Тернопільщини.

Леонід Якимович Ковальчук був великою та яскравою особистістю, реформатором медичної освіти та охорони здоров'я України, доброю й чуйною людиною. Світла пам'ять про нього назавжди збережеться у наших серцях та в історії рідного університету.

Хай Бог дарує йому Царство Небесне!

Вічна пам'ять!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

СЛОВА СКОРБОТИ

ЙОГО МАЙСТЕРНІСТЬ І ВІРТУОЗНІСТЬ ЯК ХІРУРГА ЗАКРІПИЛА ЗА НИМ СВІТОВУ СЛАВУ, ЯК МОЦАРТА В ХІРУРГІЇ

Не знайдеться тих слів, якими можна зменшити те величезне горе, що спіткало всіх нас. Ця втрата ще не вкладається в нашої свідомості. З Божої волі закривається остання сторінка життєвої книги нашого Леоніда Якимовича. Та світлі спогади про нього будуть вічно жити у наших серцях, а його ідеї втілюватимемо ми, послідовники.

Медичний університет попросився зі своїм шанованим ректором, мудрим наставником, який виконував велику місію реформатора вищої медичної освіти та охорони здоров'я в Україні. За понад сорокарічну трудову, наукову й практичну хірургічну діяльність Леонід Якимович виплекав не одне покоління лікарів і хірургів. Він підготував 10 докторів і 34 кандидати наук, просто людей високої сучасної формації, які, працюючи в усіх кутках України та за її межами, прославляють свою аль-

ма-матер — Тернопільський державний медичний університет.

Будучи хірургом в Шумському районі чи на Монастирищині або Кіровоградщині, чи в Тернополі, будучи обласним хірургом, він завжди цінував свою альма-матер, де сформувався як фахівець і отримав становлення як особистість. Леонід Якимович всі свої зусилля спрямовував на те, аби прославити рідний університет, зробити його еталоном вищої медичної освіти в Україні та за кордоном. І це йому вдалося!

Пішла з життя велика Людина, людина прекрасної душі та високих моральних якостей, авторитетний керівник і досвідчений організатор, славетний хірург, талановитий науковець та шанований учитель. Його майстерність і віртуозність як хірурга закріпила за ним світову славу, як Моцарта в хірургії. Адже руками блискучого майстра врятовано тисячі людських життів, проте його, на жаль, врятувати не вдалося.

Для Тернопільського державного медичного університету відхід Леоніда Якимовича є не-

поправною втратою. Лише з часом кожен з нас, хто працював поруч з цією непересічною людиною, збагне всю велич постаті Леоніда Якимовича та оцінить його внесок сповна!

Невблаганна смерть перервала стрімкий політ нашого Леоніда Якимовича, та він залишив найсвітліші почуття вдячності у серцях пацієнтів, яким врятував здоров'я й життя, колег, яким давав мудрі поради та настанови, найрідніших людей, яким віддавав усю свою любов. І нині за Леонідом Якимовичем плаче увесь Тернопіль. У глибокій скорботі й медична громадськість Тернопільщини та України.

Леонід Якимович прожив гідне життя! Щиро співчуваю рідним і близьким з приводу непоправимої втрати! Справи його будуть продовжені й понесені в майбутнє. Пам'ять про нього назавжди залишиться у моєму серці!

**Ігор ДЗЮБАНОВСЬКИЙ,
завідувач кафедри хірургії,
доктор медичних наук,
професор, заслужений діяч
науки і техніки України**

ЧАС НЕ ЗІТРЕ НИМ ЗРОБЛЕНІ СЛІДИ

Світлій пам'яті ректора Тернопільського державного університету імені І. Я. Горбачевського, члена-кореспондента НАМН України, доктора медичних наук, професора Леоніда Якимовича Ковальчука.

*Помер Величний Чоловік.
Хто знав його — у тузі,
Печаль скорботи сковує уста...
Він був шанований й в окрузі,
І в східних, й західних світах.
Був оберегом Вузу, та і роду,
У майбуття спрямовуючи зір,
Був сином і села, й народу,
Жив лиху й злу наперекір.
Він працював і в будень,
й свято,
Повадки знав і бджіл, й людей,
До себе й всіх мав вимогів
багато —
Творець нових шляхів, ідей.
Знав про усе, що діється
на світі,
І де не глянь — діянь його
плоди:
У медицині, у науці, ув освіті...
Час не зітре ним зроблені сліди.
Йому не бракувало почесей
і слави,
Увіковічать дні в краю
його ім'я,
Нестиме його задуми і справи,
Мов естафету, вузівська сім'я.
Співробітники
ННІ моделювання та аналізу
патологічних процесів*

ВІН ЩИРО ВІРИВ У КОЖНОГО СТУДЕНТА, РАДІВ НАШИМ ДОСЯГНЕННЯМ І ЗДОБУТКАМ

З болем у серці студенти отримали сумну звістку про втрату дорогої людини, ректора, вчителя, наставника, хорошого керівника Леоніда Якимовича Ковальчука.

Життєвий шлях Леоніда Якимовича — це зразок людської гідності, відповідальності, добродієності, вміння толерантно працювати з людьми.

Багато студентів хотіли б бути подібними до нього, наслідувати його, адже Леонід Якимович зміг донести до них свої глибокі знання, зміг достукатися до кожного серця. Він щиро вірив у кожного студента, радів нашим досягненням і здобуткам.

Студентська громада університету в глибокій скорботі розділяє біль і гіркоту втрати з родиною покійного та з усіма, хто його знав.

Згасла свіча його життя, але пам'ять залишиться назавжди.

**Богдан КУЛІКОВСЬКИЙ,
студент 5 курсу медичного
факультету**

«ЖИТТЯ ЛЕОНІДА КОВАЛЬЧУКА – ЦЕ ВЕЛИКИЙ ПРИКЛАД СЛУЖІННЯ МЕДИЦИНІ, СТУДЕНТСТВУ, СВОЄМУ НАРОДОВІ»

У ніч на перший день жовтня перестало битися серце нашого ректора, професора Леоніда Якимовича Ковальчука. Розум відмовляється вірити, що його вже немає з нами. А біль такий, що ледь уміщає душа, розриваючись від невимовної туги. І досі здається, що ось-ось зустрінеш ректора на сходах, він привітається навстріч тобі та запитає: «Як справи, напишемо щось для газети?» Його щира посмішка зігрівала та злагіднювала душу, робила тебе світлішим, доброзичливим і чистішим.

Важко уявити собі наш університет без нього, його невисипущої енергії, без його слова, свіжих ідей, освітніх проєктів... Але людина, на жаль, не вічна. Та вічна душа. І немає у мене жодного сумніву, що вона з нами – мов вільний птах, здійнялася десь у небеса, аби вже з того високого простору радіти нашим успіхам чи засмучуватися від наших не-

освітили у ці скорботні дні адміністративний корпус, де відбувалася жалобна церемонія прощання.

Віддати останню данину пам'яті ректору зійшлися тисячі краян. На сходах, що ведуть до актового зали, – почесна варта та нескінченна вервиця студентів, колишніх пацієнтів, викладачів, громадських діячів, медиків. Вони прийшли востаннє попрощатися з видатним вченим, хірургом, громадським діячем, талановитим педагогом, люблячим батьком, дідусем і просто чудовою людиною, життя якої стало справжнім прикладом служіння людям, науці та Батьківщині.

лосовець, академік НАМНУ, головний позаштатний хірург Міністерства охорони здоров'я України, професор Петро Фомін.

Заупокійну Божественну панахиду за Леонідом Ковальчуком співслужили священники Української греко-католицької церкви та Тернопільської єпархії УПЦ КП.

– Сьогодні кожен, хто прийшов провести в останню путь Леоніда Якимовича Ковальчука, може запитати у себе: а чи хорошим учнем у Бога був той, кого ми проводжаємо і, я впевнений, що у кожного знайдуться тисячі ствердних відповідей, – зазначив у прощальній промові **настоятель Святотроїцького духовного центру на честь Данила Галицького у Тернополі (УПЦ КП), отець Анатолій Зінкевич.** – Кожна хвилинка життя Леоніда Якимовича була наповнена змістом. Знаєте, як казав один старець: «Якщо хочеш жити за законами Божими, то живи так, ніби цей день для тебе останній, але працюй так, ніби ти хочеш жити вічно». Те, що зробила для студентства, громади ця людина, достатньо для того, аби ми попросили Божого милосердя для нього, бо ж немає у світі людини, яка б не згрішила. Кожна хвилинка його життя була наповнена доброю працею. Втім, людина живе стільки, скільки живе про неї пам'ять. На жаль, ми повинні усвідомити, що наше життя не вічне. Але душа – вічна. Тому й у храмах Божих, поминаючи тих, кого вже немає серед нас, моляться за вічний спокій душі, за упокоєння у блаженному успінні.

Відійшла у вічність людина, яка поклала багато праці для того,

щоб наше місто було кращим, а медицина – достойнішою. Особисто у мене сьогодні таке відчуття, ніби хтось відрубав один палець, з часом він перестане боліти, бо, як відомо, рана гоїться, але його завжди не вистачатиме, коли буду користуватися рукою. Друзі не можуть відходити просто так, як повітря, яке змінює місце. Тому цього скорботного дня хочу, щоб ми разом попросили широко у милосердного Бога, аби він дав нашому товаришеві ту оселю небесну, в яку він гідний увійти. На арені свого життя він горів, даючи іншим тепло та світло. Мож-

співчуття колегам, рідним і близьким покійного. Щось символічне є у тому, що в такий скорботний день ми тут разом – Київський патріархат і Українська греко-католицька церква, сподіваюся, що це завтрашній день нашої єдності. Хотілося, щоб і наша Україна була такою згуртованою, як він про це мріяв, а суспільство – консолідованим, і ми відчували себе єдиним народом, дбаючи про всіх громадян України, незалежно від того, до якої конфесії хто належить.

Громадянську панахиду відкрив **проректор ТДМУ, профе-**

сора Сяйво душі Леоніда Якимовича – з університетом і завжди буде з ним, допоки стоять цьому храму науки.

Другого та третього жовтня Тернопільський державний медичний університет прощався зі своїм ректором – заслуженим діячем науки і техніки України, членом-кореспондентом НАМН України, професором Леонідом Ковальчуком.

Сотні прощальних лампадок

Віддати останню шану Леонідові Якимовичу Ковальчуку прибули представники влади, духовенства, Міністерства охорони здоров'я України. Серед них: голова Тернопільської обласної державної адміністрації Олег Сиротюк, голова Тернопільської обласної ради Василь Хомінець, виконуючий обов'язки директора департаменту персоналу, освіти та науки Міністерства охорони здоров'я України, професор Олександр Во-

ливо, тому й вигорів так швидко. Такі особистості, як Леонід Якимович, відроджують Українську державу, роблять все, щоб повернути людині здоров'я, вдихнути в неї духовне життя, аби вона не була біороботом, а «подобієм і образом» Божим. І тому від себе та братства Свято-Троїцького духовного центру, Патріарха Української православної церкви Київського Патріархату хочу висловити щире

сор Василь Марценюк. Він, зокрема, зазначив: «Неоціненні миті спілкування, уроки життєвої мудрості ми пізнали, дякуючи Леоніду Якимовичу. Він пройшов дуже непростий життєвий шлях. Під час його «життєвих» уроків часто любив аналізувати – як зробити так, щоб досягти успіху при вирішенні певного завдання. Вважаю, що секрет успіху Леоніда Якимовича – це вміння любити людину, вміння гуртувати людей, вміння побачити у людині щось її особисте, вміння дати людині поштовх, розвиток. Ось у цьому весь Леонід Якимович.

Скрізь Леонід Якимович проявляв себе як новатор, як креативний лідер. Усіх дивують його нестандартні рішення при вирішенні завдань, за які він брався – чи то навчальний процес, чи зміни в охороні здоров'я, чи перспективні наукові дослідження. Він чудово бачив перспективу в сучасних інформаційних технологіях».

(Продовження на стор. 5)

«ЖИТТЯ ЛЕОНІДА КОВАЛЬЧУКА – ЦЕ ВЕЛИКИЙ ПРИКЛАД СЛУЖІННЯ МЕДИЦИНІ, СТУДЕНТСТВУ, СВОЄМУ НАРОДОВІ»

(Закінчення. Поч. на стор. 4)
Виконуючий обов'язки директора департаменту персоналу, освіти та науки Міністерства охорони здоров'я України, професор Олександр Волосовець висловив співчуття скорботній родині Леоніда Якимовича Ковальчука та усьому колективу ТДМУ:

«Леонід Якимович – це та людина, про яку неможливо говорити в минулому часі. Великий патріот своєї землі, України, патріот університету, патріот вищої школи. Йому було відкрито багато, тому його думки сягали не лише університету. Скільки цікавих ідей ми з ним обговорили про розвиток медичної освіти нашої країни. Пригадую, коли їхали одного разу до Одеси на нараду із запровадження університетських клінік, а він є ініціатором створення першої в Україні Тернопільської університетської лікарні, Леонід Якимович розмірковував, яким шляхом наша медицина має далі йти, як поліпшити ситуацію в цих нелегких економічних умовах. Ми говорили з ним про те, що якісна підготовка фахівців – це наша своєрідна відповідь зовнішнім викликам сучасного світу, і водночас – елемент нашого спротиву. І навіть важлива деталь життєдіяльності нашої держави, яка не може існувати без свого майбутнього – студентства, якому він, власне, й присвятив все своє життя. Леонід Якимович створив усі умови, аби кадри у вашому університеті готували якісно. Віддаючи всі свої сили, долаючи важку хворобу, він вивів Тернопільський медичний університет у лідери медичної освіти України. Це велике досягнення! Гадаю, його наступникам буде дуже важко утримувати цей рівень, але, сподіваюся, що тут є прекрасний колектив, чудове патріотичне студентство, яке довелось свою відданість не лише науці, але й державі під час Революції Гідності. Отож, упевнений, що справа Леоніда Якимовича Ковальчука – в надійних руках. Нам залишається лише пам'ять та невимовна туга й біль. Коли ос-

танній раз розмовляв з ним, він подивився у височині і сказав: «Олександр Петровичу, от дивлюся на небо, гарно ж як!». Дорогий друже, вічна пам'ять, і нехай рідна земля буде тобі пухом!»

радість, і труднощі, вона залишилася з ним до останньої хвилини та останнього подиху. Як професіонал, Леонід Якимович слідував принципам своїх вчителів – професорів Комаровського та Шалімова. Він одним з перших став на шлях впровад-

Тернопільської обласної державної адміністрації Олександр Сиротюк, мовивши, що відхід Леоніда Якимовича Ковальчука – непоправна втрата для рідних і близьких, всієї університетської спільноти, Тернопільщини та України: «Сьогодні ми зібралися у

приклад служіння медицині, студентству, своєму народові. Світла пам'ять про Леоніда Якимовича залишиться у серцях тих, хто його знав та щиро пошановував. Хай земля буде йому пухом! Яскраві спогади про нього назавжди залишаться у нашому місті».

Син Леоніда Ковальчука – професор ТДМУ Олександр Ковальчук висловив вдячність усім за велику підтримку у важку хвилину:

«Невимовно важко висловити той біль, що огортає, коли втрачаєш рідну людину. Леонід Якимович був не лише блискучим хірургом, видатним науковцем, але й надзвичайно люблячим татусем. Гадаю, що став батьком не тільки для мене, але й для усієї студентської сім'ї ТДМУ, бо піклувався, мов про рідних. Його турботу відчули усі студенти, які навчалися в університеті. Пригадалася зустріч нині вже покійного владика Володимира з нашими студентами, і коли вони запитали у нього, що таке Бог, він відповів дуже просто: «Бог – це любов у серці». Пригадую, як місяць тому батько, щойно відійшовши від наркозу після операції, сказав мені: «Бачиш, як добре, що до навчального року ми встигли відремонтувати гуртожитки й студенти першого вересня вселилися в ошатні оселі». Він любив життя, цінував кожен його хвилину, кожен мить і, незважаючи на хворобу, горів роботою, бо вона була для нього сенсом його життя. Він знав про свою незворотну недугу, але його життєве кредо з того часу так і не змінилося: «Світлячи іншим, згораю сам». Хочу подякувати всім, хто прийшов провести в останню путь мого батька та допоміг організувати похорони».

У скорботі низько схилиємо голови перед його добрим іменем, молимося за упокій його душі. Віримо, що біль втрати не потривожить його вічного сну, а Всемиловичий Господь прийме його світлу душу в Царство Небесне. Вічна та світла пам'ять вам, Леоніде Якимовичу!

Лариса ЛУКАЩУК,
Павло БАЛЮХ (фото)

ром створення першої в Україні Тернопільської університетської лікарні, Леонід Якимович розмірковував, яким шляхом наша медицина має далі йти, як поліпшити ситуацію в цих нелегких економічних умовах. Ми говорили з ним про те, що якісна підготовка фахівців – це наша своєрідна відповідь зовнішнім викликам сучасного світу, і водночас – елемент нашого спротиву. І навіть важлива деталь життєдіяльності нашої держави, яка не може існувати без свого майбутнього – студентства, якому він, власне, й присвятив все своє життя. Леонід Якимович створив усі умови, аби кадри у вашому університеті готували якісно. Віддаючи всі свої сили, долаючи важку хворобу, він вивів Тернопільський медичний університет у лідери медичної освіти України. Це велике досягнення! Гадаю, його наступникам буде дуже важко утримувати цей рівень, але, сподіваюся, що тут є прекрасний колектив, чудове патріотичне студентство, яке довелось свою відданість не лише науці, але й державі під час Революції Гідності. Отож, упевнений, що справа Леоніда Якимовича Ковальчука – в надійних руках. Нам залишається лише пам'ять та невимовна туга й біль. Коли ос-

Академік НАМНУ, головний позаштатний хірург Міністерства охорони здоров'я України, професор Петро Фомін:

«Скорботно та важко на серці, аби висловити увесь біль втрати. Відійшла у вічність чудова людина – Леонід Якимович Ковальчук. Керівництво НАМН України по праву оцінило вклад Леоніда Якимовича в розвиток вітчизняної хірургії, зачисливши його до лав НАМН. Нині весь наш колектив сумує з приводу невимовного горя. Передали слова співчуття й Національний університет ім. Богомольця, а також у скорботі уся 16-тисячна армія хірургів через непоправну втрату. Леоніда Якимовича знаю давно й мовити про нього можу багато. У нього не минало жодного дня без свіжої думки, це був новатор, генератор ідей. Від мами він отримав доброту, теплоту, лагідність, любов, від батька-фронтовика – цілеспрямованість, уміння зібратися та витримати всі труднощі й прагнення йти вперед до поставленої мети. На своєму життєвому шляху він зустрів милу, чарівну Нелю Антонівну, яка не дала зів'язати цим якостям, а, навпаки, примножила та сприяла їх процвітанню. Впродовж багатьох десятиліть вони разом ділили і

ження органозберігаючих операцій, розробив певні методики проведення оперативних втручань у судинній, ендокринній хірургії, все це гідно оцінили

непоправної втрати – пішла з життя людина, яка так багато зробила для нашого краю. І лише зараз усвідомлюємо, що він працював для кожного з нас.

вчені нашої держави й закордоння. Він був почесним професором багатьох зарубіжних університетів і України. Я багато об'їздив регіонів, але не зустрічав університетів такого рівня, ваш університет – це й справді храм, храм вищої медичної школи».

Щире співчуття рідним і близьким покійного висловив голова

Жив так, ніби кожен день був останнім. Ті справи, проекти, в які він вдихнув життя, залишаться у серцях студентів, у нашому рідному місті. Це праця великого будівничого, який віддавав усі свої сили, науковий потенціал на благо нашої землі, розквіту нашого чудового Тернопілля. Це велика втрата для кожного з нас, але його життя – це великий

Є ЛИШЕ МИТЬ МІЖ МИН!

Серед улюблених пісень Леоніда Якимовича Ковальчука був твір з відомого кінофільму «Земля Санникова». У цій стрічці актор і співак Олег Анофрієв виконував популярну пісню «Є лише мить» Олександра Зацепіна на вірші Леоніда Дербеньова. Є там такі слова: «Є лише мить між минулим й прийдешнім. Саме вона називається життя».

Ми ж вирішили сьогодні запропонувати фотоміті із життя незабутнього Леоніда Якимовича Ковальчука.

Першокурсник Тернопільського медінституту Леонід КОВАЛЬЧУК (на передньому плані) під час практичних занять (1967 р.)

Під час знайомства з університетськими лікарнями Німеччини (2009 р.)

Леонід КОВАЛЬЧУК з внучкою Юлею та дружиною Нелею у Зарваниці

Ректор ТДМУ Леонід КОВАЛЬЧУК під час освячення Хресної дороги та каплички у с. Кокошинці Гусятинського району (2010 р.)

Леонід КОВАЛЬЧУК (1950 р.)

Леонід КОВАЛЬЧУК (ліворуч, перший у другому ряді) на зустрічі у Бережанському медучилищі (1966 р.)

Леонід КОВАЛЬЧУК із сином Сашком і дружиною Нелею Антонівною (1972 р.)

Вінчання Леоніда та Нелі КОВАЛЬЧУКІВ (2000 р.)

Ректор ТДМУ, депутат обласної ради Леонід КОВАЛЬЧУК під час сесійного засідання (2009 р.)

(Зліва направо): архієпископ Тернопільський, Кременецький і Бучацький Нестор, Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет, ректор ТДМУ Леонід КОВАЛЬЧУК під час зустрічі зі студентами та професорсько-викладацьким складом нашого університету (2012 р.)

Щедрий улов (2004 р.)

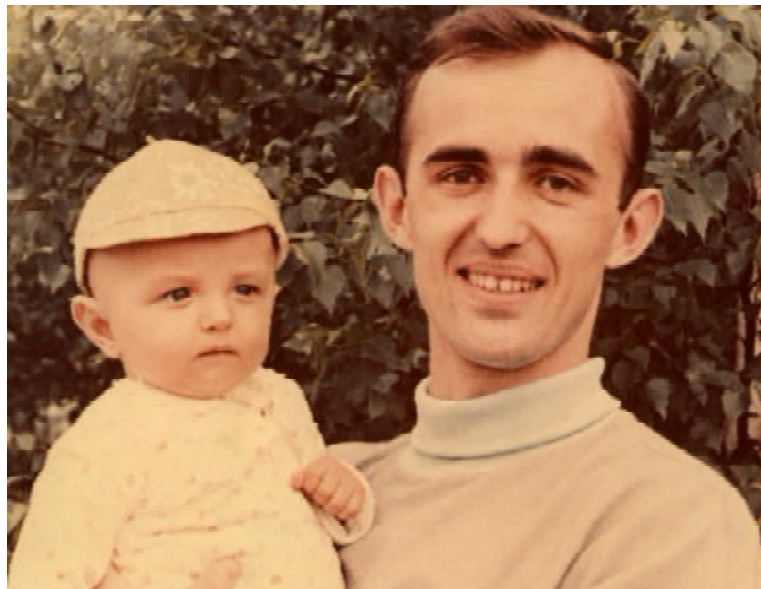

Під час церемонії вручення дипломів випускникам університету (2010 р.)

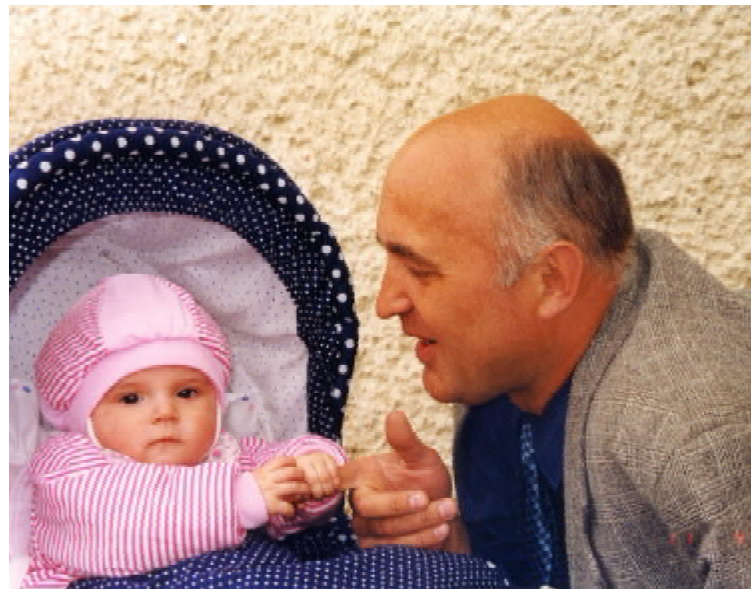
ЛИМ Й ПРИЙДЕШНІМ...

Леонід КОВАЛЬЧУК – студент Одеського медучилища (1966 р.)

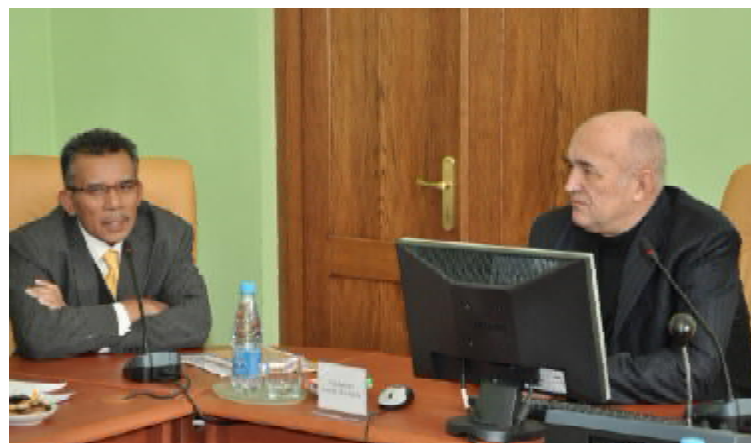
Леонід КОВАЛЬЧУК із сином Сашком (1971 р.)

Леонід КОВАЛЬЧУК з внучкою Юлею (1999 р.)

Ректор ТДМУ Леонід КОВАЛЬЧУК з учасниками десятого Міжнародного медичного конгресу студентів і молодих учених (2006 р.)

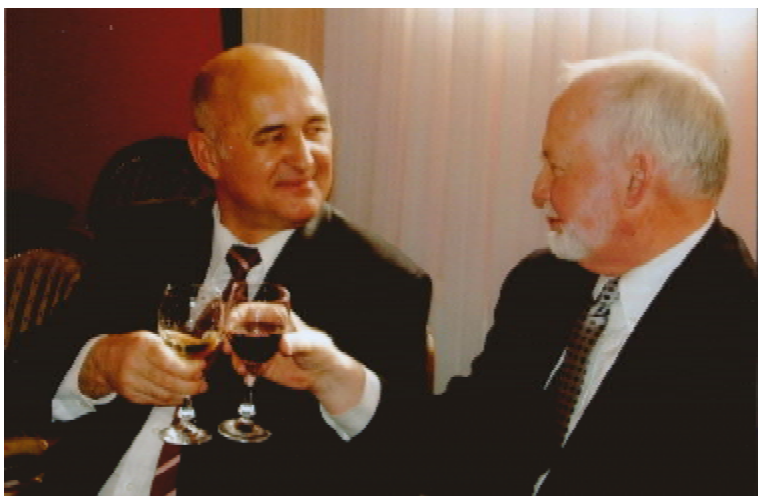
Перемовини ректора університету Леоніда КОВАЛЬЧУКА з керівником малайзійської делегації, проф. Дато Абу Хасан Асаарі Абдуллах (2011 р.)

Леонід КОВАЛЬЧУК на святі рибалки, яке відбулося у НОК «Червона калина» 2004 року

Голова журі конкурсу «Людина року», ректор ТДМУ Леонід КОВАЛЬЧУК вручає клейноди лауреата професору ТДМУ Ігорю ДЗЮБАНОВСЬКОМУ

Ректор ТДМУ Леонід КОВАЛЬЧУК і ректор університету Південної Кароліни, Апстейт Джон СТОКВЕЛЛ (2006 р.)

Ректор ТДМУ Леонід КОВАЛЬЧУК під час п'ятих Міжнародних літніх шкіл (2010 р.)

Ректор ТДМУ, член-кореспондент НАМН України, професор Леонід КОВАЛЬЧУК відкриває Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Післядипломна освіта та лікарське самоврядування за європейськими стандартами» (11 вересня 2014 року)

ЗГАДУЮТЬ ОДНОКУРСНИКИ

ФОТОМИТЬ

СТВОРИВ СПРИЯТЛИВІ УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Ім'я Леонід має грецьке коріння й означає «подібний до лева». Мужність, доброзичливість і благородство Леоніда Якимовича проявлялися в усьому: у подоланні перешкод на життєвому шляху (нічого й нікого не боявся); в його ставленні до всіх нас, як до великої сім'ї, про яку треба дбати, яку треба любити і захищати; у тому, як він боровся зі своєю важкою недугою (жодної скарги, завжди уважний, енергійний, усмінений та щирий).

Як його однокурсниця, пам'ятаю, що вже у студентські роки Леонід Ковальчук вирізнявся якоюсь особливою серйозністю та глибокою цілеспрямованістю (ніби вже тоді відчував, яка велика відповідальність згодом ляже на його плечі). Наполегливо здобував знання, був небайдужий до життя та розвитку рідного навчального закладу і робив свій внесок до його історії. Зокрема, багато з тих фотографій, які бачимо сьогодні в музеї університету на четвертому поверсі адміністративного корпусу, зроблено його руками.

Близький менеджер... Це визнали всі, в тому числі співробітники міністерств, які приїжджали до нас з перевітками або брали участь у конференціях, які проводив університет. У цьому можна пересвідчитися, озирнувшись довкола — адже побудова навчального процесу, нові напрямки нау-

кових досліджень, прекрасні студентські гуртожитки, інтер'єри університету, деталі кафедральних оснащень, наш WEB-портал, яким ми так пишаємося, і багато-багато іншого — це все втілення ідей Леоніда Якимовича, які ним постійно генерувалися впродовж 17-річної натхненної праці на посаді ректора.

Дуже цікаво було спостерігати, як Леонід Якимович спілкується з будівельниками чи іншими майстрами, які працювали в університеті. Із знанням справи вникав у найдрібніші деталі, які нічого спільного не мають з медициною, причому відчувалося, що він має у багатьох сферах аж ніяк не поверхнєві знання. Для нього не існувало слово «неможливо» (напевно, тому, що перед тим, як оприлюднити ідею, він піддавав її глибокому аналізу). Найсміливіші плани втілював у життя швидко та ефективно. Один з таких прикладів. Коли вперше з вуст Леоніда Якимовича прозвучало завдання для всіх кафедр написати свої власні підручники з дисципліни — здавалося, що це нереально. Зрештою, ця відповідальна справа була завершена вчасно й якісно. А завдяки створенню з ініціативи ректора видавництва «Укрмедкнига», підручники були без зволікань надруковані необхідними накладками.

Леонід Якимович завжди цінував творчих людей, оточував себе талановитою молоддю, відчував, може піти далі й зро-

бити більше, створював сприятливі умови для розвитку кожної особистості. Дуже уважно та з великою повагою ставився до студентів, наділяючи їх реальним правом голосу й самореалізації.

Він був відкритий для всіх. Жодної ознаки того, що називається «зіркова хвороба». Однаково просто спілкувався як з високопосадовцями, так і з усіма співробітниками університету, незалежно від того, ким вони працювали. Завжди намагався вислухати та зрозуміти людину. При цьому дуже швидко схоплював суть проблеми та пропонував реальні шляхи її розв'язання. Водночас прислухався до чужої думки й усі важливі питання, які стосувалися життя університету, вирішував колегіально.

Сімнадцять років ректорства члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука — людини з високим рівнем державного мислення, стали справжньою епохою, епохою відродження та стрімкого прогресу в розвитку університету на благо нашої держави. Його яскраве життя було віддане справі. І все, що зроблено за ці роки, і його ім'я назавжди залишаться з нами та будуть прикладом для всіх наступних поколінь.

Катерина ПОСОХОВА,
однокурсниця,
професор ТДМУ

ЗАВЖДИ ВІДЗНАЧАВСЯ СВОЇМ НОВАТОРСЬКИМ ПІДХОДОМ ДО СПРАВИ, ЗА ЯКУ БРАВСЯ

Уперше зустрівся з Леонідом Якимовичем улітку 1967 р. після вступного іспиту з хімії, який ми склали на «відмінно» й поза конкурсом були зараховані до ТДМУ. Виробничу практику відпрацьовували на будівництві віварію, якого тоді ще, по суті, не було і ми копали котловани під фундаменти, возили каміння з Галушчинців, будували фундамент... Так ми відпрацювали 10 днів і, звичайно, добре пізнали один одного. Гадаю, що саме цей епізод з його життя дав поштовх вже пізніше розбудувати університетський віварій та зробити його кращим в Україні, запровадити проведення експериментів на в'єтнамських свинях, моделі патологій на яких є найбільш наближеними до клініки.

Приїхавши на перший курс, з'ясувалося, що ми поселені в одній кімнаті в гуртожитку № 4. Щоправда, прожили ми разом лише 2,5 місяці, адже Леонід Якимович одружився з Нелею Антонівною, яку палко кохав, і переїхав жити на квартиру. Він дуже добрий сім'янин, дуже багато любив й душевної теплоти приділяв своїй сім'ї. Після переїзду на квартиру наші зв'язки не переривалися,

адже Леонід Якимович професійно займався фотографією (працював лаборантом-фотографом інституту) і його «лабораторія» деякий час була у нашій кімнаті.

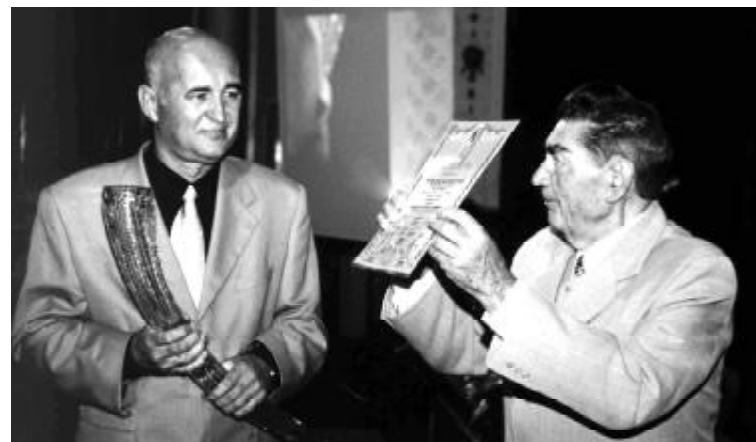
Після закінчення інституту ми роз'їхалися в різні медичні установи за різними спеціальностями. Леонід Якимович працював практичним хірургом в с. Устя-Зелене, Великих Дедекалах Тернопільської області, м. Знам'янці Кіровоградської області, після чого знову повернувся у альма-матер. Леоніда Якимовича призначили обласним хірургом та обрали завідувачем кафедри шпитальної хірургії. Для нього завжди прікметними була велика працездатність й працелюбність, тому став не лише високопрофесійним хірургом, але й відзначився на ниві науки, дуже швидко створивши свою наукову школу, яка розробляла проблеми хірургічного лікування хворих з патологією шлунково-кишкового тракту, щитоподібної залози.

Леонід Якимович завжди відзначався своїм новаторським підходом до будь-якої справи, за яку брався. Так, ставши ректором медичної академії (1997), почав впроваджувати нові методики в

навчально-педагогічний процес. Саме завдяки його наполегливості наш ВНЗ став університетом, в якому вперше всі навчальні програми та методичні матеріали до занять були зроблені в електронному варіанті. Його улюбленим висловом було: «Кожна викладач, кожен студент нашого ВНЗ повинен знати іноземну мову й вміти працювати з комп'ютером. Тоді ми не будемо відрізнятися та відставати від передових країн».

Леонід Якимович був генератором нових ідей, у нього завжди було багато планів, але у своїй роботі він завжди опирався на колектив однодумців. Ми, його однокурсники, завжди старалися допомогти у вирішенні тих грандіозних завдань, які він завжди ставив перед собою та колективом. Велика заслуга Леоніда Якимовича також у тому, що він дуже добре знався на людях, об'єктивно оцінював їхні можливості й тому, як правило, вдало обирав керівників підрозділів, які втілювали в життя його ідеї та плани.

Микола ШВЕД,
однокурсник,
професор ТДМУ

2002 рік: академік, головний хірург МОЗ України Олександр ШАЛІМОВ вручає відзнаки Міжнародного академічного рейтингу популярності та якості «Золота Фортуна» ректорові Тернопільської медакадемії, професору Леонідові КОВАЛЬЧУКУ

2010 рік: диплом почесного професора ТДМУ головному хірургу МОЗ України Петрові ФОМІНУ вручає ректор нашого ВНЗ, професор Леонід КОВАЛЬЧУК

СЛОВА СКОРБОТИ

ПРОЯВЛЯВ СЕБЕ ЯК НОВАТОР, ЯК КРЕАТИВНИЙ ЛІДЕР

Невимовний сум заповонив наше серце, розпачливі думки витають сьогоднішнього осіннього дня.

Непоправна втрата спіткала увесь колектив Тернопільського медичного університету. Неоціненні миті спілкування, уроки життєвої мудрості ми пізнали, дякуючи Леоніду Якимовичу. Він пройшов дуже непростий життєвий шлях. Під час його «життєвих» уроків часто любив аналізувати — як зробити так, щоб досягти успіху при вирішенні певного завдання. Вважаю, що секрет успіху Леоніда Якимовича — це вміння любити людину, вміння гуртувати людей, вміння побачити у людині щось її особисте, вміння дати людині поштовх, розвиток. Ось у цьому весь Леонід Якимович.

Давайте лише згадаємо наш університет за часів керівництва ректора Ковальчука. Коли Леонід Якимович очолив ВНЗ, то заклад був на межі занепаду. І лише менеджерські здібності ректора дозволили в короткі терміни вивести університет у літери вищої медичної освіти України.

Скрізь Леонід Якимович проявляв себе як новатор, як креативний лідер. Усіх дивують його нестандартні рішення при розв'язанні завдань, за які він брався — чи то навчальний процес, чи зміни в охороні здоров'я, чи перспективні наукові дослідження. Він чудово бачив перспекти-

ву в сучасних інформаційних технологіях — що мені особливо приємно.

Хочеться пригадати лише один епізод — напевно, одне з моїх останніх завдань, яке доручив мені ректор. Під час останньої зустрічі Леоніда Якимовича із студентською радою ректор попросив продемонструвати студентам картину місцевого художника «В рамках». На полотні зображено, як людина-одинак прагне вирватися за рамки картини. Інші люди намагаються її втримати, ще інші насміхаються. І особливо Леонід Якимович звертав увагу на тих людей, яким байдуже, що відбувається. Ось таким він був, Леонід Якимович Ковальчук — велика людина, велич якої всі збагнемо лише з часом.

І ще повинен пригадати одну річ. Леонід Якимович постійно переймався тим, як зробити так, щоб усі його нововведення в університеті стали незворотними.

Тому найкраща пам'ять про великого ректора — у наших ділах, у продовженні та підтриманні нововведень, зніциюваних і започаткованих славним ректором, в утвердженні бренду Тернопільського державного медичного університету, який завдячує своїм народженням видатному вченому і лікарю — члену-кореспонденту НАМН України Леонідові Якимовичу Ковальчуку.

Вічна пам'ять!

Василь МАРЦЕНЮК,
проректор ТДМУ, професор

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ ПРО ЛЕОНІДА КОВАЛЬЧУКА НАЗАВЖДИ ЗАЛИШАТИМЕТЬСЯ У НАШИХ СЕРЦЯХ

На адресу нашого університету надійшли численні співчуття у зв'язку з передчасним відходом у вічність ректора ТДМУ імені І.Я. Горбачевського, члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука. Деякі з них друкуємо мовою оригіналу, а також у перекладі.

Ректорат, профком, працівники і студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу передчасної смерті ректора університету, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора медичних наук, професора Леоніда Якимовича Ковальчука та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.

Президент НАМН України А.М.Сердюк: «Від себе особисто та Президії Національної академії медичних наук України висловлюю щирі співчуття у зв'язку з тяжкою та непоправною втратою Леоніда Якимовича Ковальчука. Низько схилиємо голову перед відійшовшим у вічність визначним вченим, талановитим хірургом, видатним педагогом і організатором, який все своє славетне життя присвятив розбудові національної медичної науки та вищої освіти, удосконаленню системи надання медичної допомоги населенню.

Леонід Якимович до останнього подиху віддавав на благо суспільства свої сили, знання, фаховий досвід, творчу енергію та духовний потенціал. Він виховав цілу плеяду висококваліфікованих спеціалістів та відомих науковців, які продовжуватимуть справу великого майстра лікарського мистецтва й педагога від Бога. Виплекав тисячі лікарів, виховуючи в них відданість обраній професії, увагу й повагу до пацієнтів.

Пішла з життя добропорядна та чуйна людина, здібний організатор, принциповий, визначний медичний лідер, чудовий лікар, надійний товариш і яскрава особистість. Світла пам'ять про Леоніда Якимовича збережеться у серцях тих, хто його знав.

Висловлюємо щирі співчуття родині та близьким, викладацькому та студентському колективам Тернопільського державного медичного університету, лікарському загалу Тернопільщини.

Поділяємо ваше горе, сумуємо разом з вами».

Директор ДУ «ННЦ «Інститут кардіології імені академіка М.Д.Стражеска» НАМН України, академік НАМН України, професор В.М.Коваленко: «Вельмишановні колеги! Адміністрація та колектив ДУ «ННЦ «Інститут кардіології імені академіка М.Д.Стражеска» НАМН України

висловлюють глибоке співчуття в зв'язку зі смертю ректора Леоніда Якимовича Ковальчука.

Своєю непересічною особистістю, порядністю, людською добротою Леонід Якимович лишив по собі вдячну пам'ять у серцях співробітників та численних хворих.

Пам'ять про Леоніда Якимовича та його славетні справи завжди буде для нас прикладом постійного й відданого служіння своєму обов'язку! Вічна йому пам'ять!»

Колектив державної установи «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України» та особисто директор Соколова Людмила Володимирівна: «Висловлюємо щире співчуття рідним, близьким, колективу ТДМУ імені І.Я.Горбачевського у зв'язку зі смертю ректора Ковальчука Леоніда Якимовича. Пам'ятаємо Леоніда Якимовича як мудру, щирю, чуйну, доброзичливу, порядну, чесну, принципову людину. Світла і вічна пам'ять!»

On behalf of Tbilisi state Medical University, please accept our heartfelt condolences and our deepest sympathies to the administrative and academic staff of I.Ya. Horbachevsky Ternopil State Medical University and Prof. Kovalchuk's family during this sorrowful time. Words can't express how saddened we are to hear of Prof. Kovalchuk's passing. I had the honor and pleasure to know him personally and had the greatest respect for him. His highly professional and amicable approach was the reason to elect him as Tbilisi State Medical Universities Honorary Doctor. He will be remembered by us forever.

Professor Zurab Vadachkoria, M.D. Ph.D, Rector

З глибоким смутком і жалем сприйняли повідомлення про смерть професора Леоніда Ковальчука, ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського. З теплотою згадуємо наші зустрічі, гостинність пана ректора, заходи, спрямовані на налагодження тривалих зв'язків і співпраці між нашими вищими навчальними закладами. Пан ректор був прекрасною людиною й видатним науковцем. Прощу прийняти співчуття з приводу смерті ректора, професора Леоніда Ковальчука.

Йозеф Бергер, ректор Вищої державної школи ім. Папи Івана-Павла II в Бялій-Підлясці (Польща), професор

We are deeply sorry to hear about the Death of Prof. Leonid Kovalchuk, Rector of Ternopil

State Medical University. Our sincere condolences go to the Professor's family and the whole academic society.

Rector of Medical University of Lublin (Poland), prof. Andrzej Drop

З глибоким співчуттям сприйняли звістку про смерть професора, доктора медичних наук Леоніда Ковальчука – ректора Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського.

Професор Ковальчук кілька років співпрацював з нашим університетом. Під час цьогорічної урочистої церемонії надання титулу «Doktor honoris causa», габілітації та врученні дипломів доктора наук вищого науково-

Хотелось бы выразить слова сочувствия и поддержки родным и близким профессора Ковальчука, а также всем сотрудникам Тернопольского государственного медицинского университета, кто работал под его чутким руководством.

Между нашими университетами установились крепкие деловые и дружеские отношения, а профессор Ковальчук зарекомендовал себя как большой профессионал своего дела, талантливый врач и ученый. Он останется в нашей памяти человеком полным энтузиазма и энергии, излучающим доброту и искренность.

Сказать, что потеря невосполнима, это не сказать ничего. Мы скорбим вместе с вами. Примите наши искренние соболезнования еще раз. Ректор И.О. Маринкин.

Let me tell you, on behalf of his and on behalf of the leadership of the Charles University in Prague, expressed deep condolences and regret the departure of Mr. Professor Leonid Kovalchuk, the Rector of Ternopil State Medical University.

His departure will spare the rare man, big fan of Charles University and the fine Patriot, faithful friend, scientist and educator. However, his memory will live on in his pupils and in his successor.

I shall always keep pleasant memories of meeting him.

Prof. Tomas Zima, MD., DSc.

Ректор Запорізької медичної академії післядипломної освіти, академік НАМНУ, професор Никоненко: «Глибоко сумуємо з приводу смерті Ковальчука Леоніда Якимовича, члена-кореспондента НАМН України, професора, видатного українського вченого у галузі хірургії, педагога, громадського діяча, прекрасної людини. Висловлюємо співчуття».

Ректор Запорізького державного медичного університету, професор Ю.М. Колесник і колектив ВНЗ висловлюють щирі співчуття у зв'язку з передчасною смертю видатного українського вченого у галузі хірургії, педагога, громадського діяча, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського, доктора медичних наук, професора Ковальчука Леоніда Якимовича. Світла пам'ять про Леоніда Якимовича назавжди залишиться в наших серцях.

Ректор, професор О.М. Хвилюк і колектив Харківської медичної академії післядипломної освіти висловлюють щирі

співчуття з приводу тяжкої втрати – передчасної смерті ректора Тернопільського медуніверситету, члена-кореспондента НАМН України, професора Ковальчука Леоніда Якимовича.

Колектив ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії імені В.Т.Зайцева НАМНУ», професор В.В. Бойко: «Творчий шлях Ковальчука Леоніда Якимовича був зразком вірного служіння медицині. Його талант яскраво сяяв на медичному просторі України. Ми цінуємо його визначний внесок у науково-медичне надбання нашого народу та завжди пам'ятатимемо його світлий образ. Висловлюємо глибоке співчуття у зв'язку з тяжкою втратою».

С большой скорбью коллектив Самаркандского государственного медицинского института принял весть о кончине ректора Тернопольского государственного медицинского университета (ТГМУ) имени И. Горбачевского, члена-корреспондента НАМН Украины, заслуженного деятеля науки и техники Украины, известного хирурга, профессора Леонид Якимовича Ковальчука. Мы выражаем искреннее соболезнование коллективу университета, семье, родным и близким Леонид Якимовича по поводу его кончины.

В своей работе на должности ректора Леонид Якимович проявил новаторский подход в организации всех видов деятельности Тернопольской государственной медицинской академии, которая под его руководством получила статус университета и вышла в число ведущих высших медицинских учебных заведений Украины.

Многогранная деятельность профессора Л.Я.Ковальчука была достойно оценена как на своей Родине, так и далеко за ее пределами. Леонид Якимович был избран членом-корреспондентом НАМН Украины, удостоен высокого звания заслуженного деятеля науки и техники Украины, награжден орденом «За заслуги» III степени. Почетными грамотами Верховной Рады Украины, Кабинета Министров Украины и Министерства здравоохранения, Дипломом международного рейтинга «Золотая фортуна». Был занесен в «Золотую книгу элиты Украины». Он также был удостоен звания Почетного профессора университета Южной Каролины (США), Почетного профессора Тбилисского государственного медицинского университета (Грузия), именной юбилейной медалью Братиславского медицинского университета (Словакия), знаком «Европейское качество» Европейской бизнес-ассамблеи.

Профессор Л.Я. Ковальчук, как ректор ТГМУ, особый упор делал на получении студентами-медиками практических навыков. Именно он впервые в Украине начал проект создания университетских больниц на основе кооперационной модели. Для подготовки семейных врачей Леонид Ковальчук инициировал создание сети учебно-практических центров первичной медико-санитарной помощи.

(Продовження на стор. 10)

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ ПРО ЛЕОНІДА КОВАЛЬЧУКА НАЗАВЖДИ ЗАЛИШАТИМЕТЬСЯ У НАШИХ СЕРЦЯХ

(Продовження. Поч. на стор. 9)

Леонід Якимович — известный специалист в области хирургии. Основная научная деятельность его связана с изучением фундаментальных проблем язвенной болезни желудка и двенадцатиперстной кишки. Им разработаны оригинальные, патофизиологически обоснованные органосохраняющие методы хирургического лечения язвенной болезни желудка и двенадцатиперстной кишки, что значительно уменьшило частоту рецидивов после резекционных расстройств, метод предупреждения тромбоза сегмента реконструкции артериальной системы.

Профессор Л.Я. Ковальчук, как известный ученый, является автором 234 научных работ, в том числе 7 монографий, 4 атласов оперативных вмешательств, 6 учебников, 3 учебных пособий, 32 изобретений и патентов. Подготовил 10 докторов и 34 кандидата наук. Л.Я. Ковальчук также был главным редактором научно-практического журнала «Госпитальная хирургия» и членом редакционного совета «Издательский дом ГЭОТАР-МЕД» (Россия).

Леонид Якимович Ковальчук не ограничивался исключительно врачебной деятельностью, а круг его научных интересов охватывали вопросы современных лечебных методик и технологий.

Леонид Якимович Ковальчук также сыграл большую роль в становлении и укреплении научного и образовательного сотрудничества между ТГМУ и СамМИ. Благодаря его инициативе ведущие ученые — специалисты ТГМУ стали активными участниками научных форумов, проводимых в стенах Самаркандского государственного медицинского института, начался обмен опытом в образовательной сфере.

Леонид Якимович сочетал в себе лучшие человеческие качества — порядочность, отзывчивость, преданность делу, профессионализм, высокую эрудицию и культуру, ответственность и заботливость. За все, что он сделал, что хотел и мог еще сделать, его безгранично уважали близкие, друзья и коллеги.

Светлая память о Л.Я. Ковальчуке навсегда останется в сердцах коллектива сотрудников Самаркандского государственного медицинского института.

Ректор Самаркандского государственного медицинского института, профессор Азамат Мухитдинович Шамсиев.

Шановні колеги. Прийміть мої співчуття з приводу втрати професора Леоніда Якимовича Ковальчука. Вічна йому пам'ять.

Іван Васильович Ярема (м. Москва).

Усенко Олександр Юрійович, д.мед.н., професор, заслужений лікар України, лауреат Державної премії України, керівник відділу хірургії стравоходу та реконструктивної гастроентерології Національного інституту хірургії та трансплантології імені О.О.Шалімова: «Сумуємо з приводу передчасної смерті видатного українського вченого-хірурга Ковальчука Леоніда Якимовича. Висловлюємо щирі співчуття колегам, рідним і близьким померлого».

Words can't express how saddened We are to hear of Prof. Kovalchuk's passing. I had the great honor and pleasure to know him and had the greatest respect for him. He was a warm-hearted and empathic person. We will truly miss him. On behalf all all the members of our organization, please accept our heartfelt condolences and our deepest sympathies to his colleagues and Prof. Kovalchuk's family during this sorrowful time.

Professor Zaza Bokhua, M.D., Ph.D., Director

Завідувач кафедри Шапринський В.О., кафедра хірургії №1 ВНМУ імені Пирогова висловлює свої співчуття з приводу смерті ректора Ковальчука Леоніда Якимовича.

Директор, професор О.З. Гнатейко від імені колективу держустанови «Інститут спадкової патології НАМН України» висловлює співчуття з приводу передчасної смерті Леоніда Якимовича Ковальчука — ректора Тернопільського державного медичного університету, українського вченого в галузі хірургії, професора, члена-кореспондента Національної академії медичних наук України.

З життя пішла сповнена сил і задумів людина, яка самовіддано працювала на благо України. Це велика втрата для всіх, хто знав Леоніда Якимовича.

Щиро співчуваємо всім рідним, близьким, друзям Леоніда Якимовича. Пам'ять про цю розумну, порядну, інтелегентну людину завжди залишатиметься в наших серцях.

Директор ДУ «Інститут патології крові та трансфузійної медицини НАМН України», професор В.Л.Новак і колектив глибоко сумують з приводу тяжкої втрати — передчасного відходу у вічність члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора, ректора Тернопільського державного

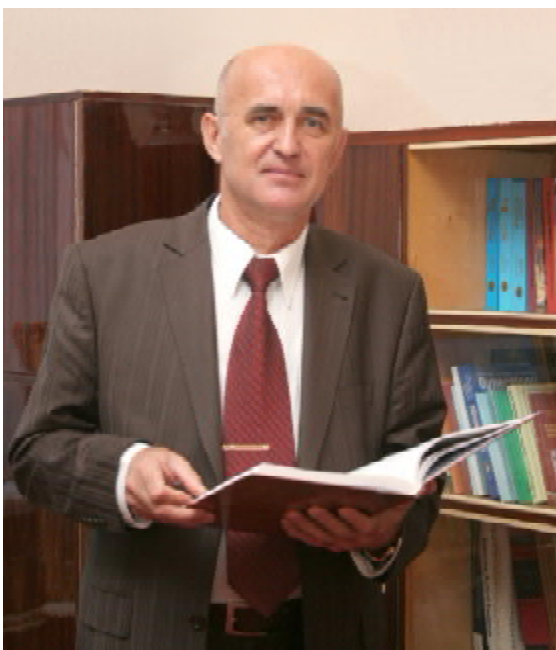
медичного університету імені І.Я. Горбачевського Леоніда Якимовича Ковальчука.

Ми пам'ятаємо та глибоко поважаємо Леоніда Якимовича як визначного лікаря-хірурга, авторитетного науковця, непересічного організатора медичної освіти на теренах України.

Висловлюємо щире співчуття колективу Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського та родині покійного.

Вічна пам'ять про нього і вдячність учнів, послідовників і сучасників назавжди залишиться у наших серцях.

Ректор Львівської духовної семінарії Святого Духа УГКЦ, керівник Школи біоетики Українського католицького уні-

верситету, о. Ігор Бойко: «Школа біоетики Українського католицького університету висловлює щирі співчуття ректорату, викладачам та працівникам Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського з приводу смерті його ректора, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука.

Також висловлюємо співчуття родині, близьким і друзям професора Леоніда Ковальчука. Єднаємося в молитві за душу покійного раба Божого Леоніда і просимо, щоб Всемиловитий Господь прийняв його у Небесному Царстві. Вічна йому пам'ять!»

Тернопільське обласне управління водних ресурсів з глибоким сумом висловлює щире співчуття з приводу тяжкої втрати — смерті ректора Тернопільського державного медичного університету Ковальчука Леоніда Якимовича. Нехай земля йому буде пухом, а світла пам'ять назавжди збережеться у серцях рідних і близьких, викладачів і студентів. Вічна йому пам'ять.

Колектив Житомирського інституту медсестринства: «Схиляємо голови у скорботі разом з рідними, близькими, колегами, однодумцями й висловлюємо найщиріші слова співчуття родині Леоніда Якимовича. Поділяємо ваше горе, сумуємо разом з вами».

Професорсько-викладацький склад Київського медичного університету УАНМ глибоко сумує з приводу смерті видатного організатора вищої медичної освіти, вченого, лікаря, педагога Ковальчука Леоніда Якимовича. Висловлюємо щире співчуття колективу Тернопільського державного медичного університету ім. І.Горбачевського та родині Ковальчуків з приводу втрати мудрого керівника, голови родини. Ректор В.А. Туманов.

To the family, colleagues and friends of Leonid Kovalchuk I send my deepest condolences. The loss of Leonid will be felt far beyond Ternopil, the whole of Ukraine and even the whole of Europe.

I am one of many Americans who have worked with Leonid over the past twenty years and who developed the highest respect for his abilities, his strengths and for his sincere desire to make things better for people regardless of who they were or where they were from.

Leonid was a very special man of vision, wisdom and caring. I personally will miss him and his enthusiasm to change the future to something better than it is now. It has been my honor and pleasure to work with him on many projects to improve healthcare and education and many other humanitarian efforts.

Most of all, I will miss him as my dear friend.

Bill Coleman, President Corbia International

Висловлюю глибокі співчуття сім'ї, колегам і друзям Леоніда Ковальчука. Втрата Леоніда відчуватиметься далеко за межами Тернополя, України і навіть усієї Європи.

Я можу себе назвати одним з американців, який працював з Леонідом упродовж останніх 20 років. Також можу сказати, що він був людиною, яка заслужила найбільшої поваги за свої можливості, сильні сторони та щирі намагання зробити речі кращими для людей, незважаючи на те, хто ці люди та звідки вони.

Леонід був дуже особливою людиною зі своїм баченням, мудрістю та турботливістю. Мені особисто його дуже не вистачатиме, особливо його ентузіазму до змін на краще. Я мав за честь

та задоволення працювати з ним над багатьма проектами з вдосконалення охорони здоров'я, освіти та у багатьох гуманітарних місіях.

Проте найбільше мені не вистачатиме мого хорошого друга.

Вілл Колеман, Президент, Corbia International

I am traveling at present and have just learned of the passing of Dr. Kovalchuk. I am deeply saddened. He was a great man whom I and my colleagues at the University of South Carolina Upstate were happy to know as a dear and valued friend. My wife and I were pleased to host him in our home and on our campus, awarding him an Honorary Doctorate; and we have been hosted at Ternopil University and on the «country campus» on several occasions. I hold Dr. Kovalchuk's memory in the highest regard as a man of courage, of honor, and of determination. I know this memory is held by Dr. Regis Robe, Dr. Marsha Dowell, and others of my colleagues who knew him as well. In addition, I feel a deep sense of the personal loss of a friend.

Most sincerely,
**John C. Stockwell
Chancellor Emeritus
University of South Carolina
Upstate**

Я щойно дізнався про смерть професора Леоніда Ковальчука. Глибоко сумую з цього приводу. Він був чудовою людиною. Я і мої колеги з університету Південна Кароліна, Апстейт щасливі, що знали Леоніда Ковальчука як хорошого друга. Моя дружина і я раді були бачити його у нас вдома та у нашому студентському містечку. Леонідові Якимовичу було присвоєно звання Почесного професора університету Південна Кароліна, Апстейт. Ми також були гостями Тернопільського державного медичного університету та студентського містечка загальною. Професор Ковальчук був людиною честі й мужності. Пам'ять про нього буде завжди і в серцях моїх колег. Ця втрата є величезною для мене, адже я втрачав хорошого друга.

Екс-ректор університету Південна Кароліна, Апстейт Джон Стоквел

Колектив ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова НАМН України» глибоко сумує з приводу смерті ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, дійсного члена Академії медичних наук України, доктора медичних наук, професора Ковальчука Леоніда Якимовича і щиро співчуває рідним, близьким і всьому колективу медичного університету.

Директор Інституту, академік НАН та НАМН України Г.В. Книшов.

Dear Sirs, The Members of Academic Staff and Employees of the University.

(Продовження на стор. 11)

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ ПРО ЛЕОНІДА КОВАЛЬЧУКА НАЗАВЖДИ ЗАЛИШАТИМЕТЬСЯ У НАШИХ СЕРЦЯХ

(Закінчення. Поч. на стор. 9-10)

This is hard to believe in such a sad news. This is a great loss for the Ternopil Medical University and for medical society in Ukraine. The activities and accomplishments of Prof. Leonid Kovalchuk are well known and I have no doubt that He was a true leader, a person with a great vision and motivation to place — with success — His University among modern medical schools in Europe. For me it is also a personal loss, due to a number of reasons, including our friendship.

Please accept my heartfelt condolences on the loss of you Rector,

Prof. Jan E. Zejda
Dean, Medical School in Katowice
Medical University of Silesia Poland

Ректор Тарас Бойчук і колектив Буковинського державного медичного університету зі скорботою прийняли сумну звістку про передчасну смерть доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки, члена-кореспондента НАМН України, ректора Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського Ковальчука Леоніда Якимовича.

Пішла з життя щира, порядна сповнена сил і задумів людина. Це велика втрата для всіх, хто знав Леоніда Якимовича. Це видатний представник вітчизняної освіти і науки, неперевершений вчитель, організатор, громадський діяч. Його життя — приклад служіння нашому народу, втілення кращих якостей інтелігента. Проте світлі спогади про людину, яка чесно і гідно прожила своє життя, залишивши плоди своїх добрих справ, завжди сильніші за смерть.

Висловлюємо щире співчуття рідним, близьким і колективу Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського. Поділяємо Вашу скорботу в цей важкий час. Нехай світла пам'ять про Леоніда Якимовича назавжди залишиться в наших серцях, а Бог подарує йому вічне життя та спокій!

Вічна пам'ять!

Від імені та за дорученням **професорсько-викладацького та студентського складу Харківського національного медичного університету** та від себе особисто дозволяю висловити глибоке співчуття у зв'язку з непоправною втратою, що спіткала колектив Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського та всю медичну спільноту України — передчасно пішов з життя Леонід Якимович Ковальчук, ректор ТДМУ, член-кореспондент НАМН України, заслу-

жений діяч науки і техніки України, професор.

Леонід Якимович був не тільки видатним вченим, чуйним наставником, надійним партнером та колегою, але й Людиною з великої літери. Його професійна діяльність неодноразово була високо оцінена не лише урядом нашої країни, але й іноземними державами. Завдяки його зусиллям нині Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського є одним з провідних вищих навчальних закладів України.

У цей скорботний час прийміть, шановні колеги та родина Л.Я. Ковальчука, наші найщиріші співчуття та дружню підтримку.

Ректор Харківського національного медичного університету, професор В.М. Лісовий.

Ректор Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, член-кореспондент НАМН України, професор Юрій Васильович Уманський: «Прийміть глибоке співчуття у зв'язку зі смертю ректора, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука. Важко повірити, що обірвалося життя такої енергійної та доброзичливої, повної надій та оптимізму людини, саме таким ми назавжди запам'ятаємо Леоніда Якимовича. Щиро поділяємо Ваше горе. Сумуємо разом з Вами».

Ректорат, вчена рада, трудовий колектив ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» висловлюють глибоке співчуття з приводу смерті видатного діяча вищої медичної освіти України, відомого вченого та педагога, ректора Тернопільського державного медичного університету, заслуженого діяча науки і техніки, члена-кореспондента НАМН України, професора Ковальчука Леоніда Якимовича.

У пам'яті багатьох тисяч викладачів, студентів і випускників нашої академії Леонід Якимович назавжди залишиться взірцем творчої енергії, новаторства, мудрості, безмежної любові до життя і людей.

З щирим співчуттям та глибокою скорботою, ректор, академік НАМН України, професор Г.В. Дзяк.

Висловлюємо щирі скорботу та співчуття з приводу передчасної смерті дорогої людини, колеги, друга — ректора, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Ковальчука

Леоніда Якимовича. Вічна та світла йому пам'ять.

За дорученням Одеського нацмедуніверситету ректор Запорожан В.М., перший проректор Кресюн В.Й.

Професорсько-викладацький колектив та студентство Тернопільського національного економічного університету висловлюють глибокі співчуття університетській родині Тернопільського державного медичного університету у зв'язку з передчасною смертю ректора, професора, члена-кореспондента НАМНУ, заслуженого діяча науки і техніки України, кавалера ордена «За заслуги» 3 ступеня Леоніда Якимовича Ковальчука. Леонід Якимович був відданим справі, високоосвіченим керівни-

ком, інтелігентною та щедрою душою людиною, багато зробив для розвитку та становлення Тернопільського державного медичного університету.

Усі, кому впродовж багатьох років доводилося працювати пліч-о-пліч з Леонідом Якимовичем, завжди з приємністю згадують моменти як ділового, так і просто людського спілкування.

Його наполегливість, глибокі знання і фаховий досвід поєднувалися з розумінням та щирим ставленням до колег.

У цей важкий для Вас час колектив ТНЕУ низько схиляє голови у скорботі та розділяє Ваше горе.

Ректор Тернопільського національного економічного університету А.І. Крисоватий.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя глибоко сумує та висловлює співчуття рідним і близьким, усьому науково-педагогічному колективу, студентам Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського в зв'язку з передчасною смертю

ректора, заслуженого діяча науки і техніки, члена-кореспондента НАМН України, професора Ковальчука Леоніда Якимовича.

Професор Ковальчук Л.Я. був талановитим хірургом, педагогом, відомим науковцем та громадським діячем, він був мудрим керівником і добрим наставником для викладачів, студентів та усього колективу університету.

Леонід Якимович присвятив своє життя найвеличній справі — порятунку людських життів, залишивши на Землі добрий слід та послідовників.

Смерть Ковальчука Леоніда Якимовича — це непоправна втрата для медиків, освітян, науковців та громадськості не лише Тернополля, а й усієї України.

Вічна і світла йому пам'ять. Зі співчуттям, ректор ТНТУ ім. І. Пулюя, професор П.В. Ясній.

Комісія Української греко-католицької церкви у справах душпастирства охорони здоров'я висловлює співчуття рідним, друзям, співробітникам з приводу передчасної смерті Леоніда Якимовича Ковальчука, ректора Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського.

Леонід Якимович залишиться у нашій пам'яті як людина, відкрита на співпрацю з Церквою. Зокрема, високо цінуємо зусилля, докладені для формування високоморальних та етичних якостей майбутнього покоління медиків.

Прийміть наші запевнення про найщирішу молитву за упокій душі р.б. Леоніда.

Голова Комісії УГКЦ душпастирства охорони здоров'я д.р. Андрій Логін.

Колектив КУ «Одеський обласний госпіталь інвалідів Великої Отчужденної війни» виражає искреннее соболезнование по поводу смерти ректора Тернопольского государственного медицинского университета им. И. Горбачевского, члена-корреспондента НАМН Украины, заслуженного деятеля науки и техники Украины, профессора Ковальчука Леониды Якимовича. Глубоко скорбим вместе с родными, близкими, сотрудниками университета. Главный врач заслуженный врач Украины П.Г. Волков.

Адміністрація та колектив КУТОР «Тернопільський обласний спеціалізований будинок дитини» — «Малютко» висловлюють щирі співчуття з приводу важкої втрати — смерті ректора, професора Тернопільського державного медичного університету Леоніда Якимовича Ковальчука — рідним, близьким, викладачам та студентам університету.

Сотрудники нашей компании глубоко опечалены известием о безвременной кончине ректора университета Ковальчука Леонида Якимовича. Хотим выразить искреннее соболезнование родным, близким и всем окружающим его людям.

Понимаем, что все мы понесли невосполнимую утрату. Благодаря его профессионализму, преданности любимому делу, упорству и самоотдаче стало возможным наше сотрудничество. Он всегда находился на передовом рубеже развития учебного процесса. Умел видеть перспективы и правильно расставлял акценты, успешно управляя огромным административным механизмом.

Леонид Якимович был поистине талантливым человеком. Он завоевал любовь и уважение всех, кто его знал.

С уважением и глубочайшей скорбью, **президент компании International Career Consulting, Inc. Джозеф Тохадзе.**

1975-1978 роки... Цей період у Великододержкарської районній комунальній лікарні № 2 Шумського району характеризується високою хірургічною активністю, бо завідував хірургічним відділенням лікар-новатор, лікар-реформатор, невтомний трудівник Ковальчук Леонід Якимович. Саме у Великих Дедеркалах лікар-хірург розпочав свою наукову діяльність, захистивши кандидатську дисертацію.

І ось осінь 2014 року. Невблаганна смерть забирає життя 67-річного вченого, Людину з великої літери, сповненої нових ідей та планів, ректора Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського Леоніда Якимовича Ковальчука.

Колектив Великододержкарської районної комунальної лікарні глибоко сумує з приводу смерті українського вченого в галузі медицини, педагога, громадського діяча, доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, занесеного у «Золоту книгу еліти України», неодноразового депутата Тернопільської обласної ради, ректора ТДМУ Ковальчука Леоніда Якимовича й висловлює глибоке співчуття рідним і близьким покійного.

Хай земля йому буде пухом! Вічна пам'ять покійному!

Медичний колектив Великододержкарської районної комунальної лікарні

Львівська обласна організація профспілки працівників охорони здоров'я України сумує з приводу тяжкої втрати — передчасної смерті багатолітнього ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука.

Пішла з життя добра, мудра і скромна людина, видатний лікар і вчений, шановний вчитель і наставник.

Висловлюємо глибоке співчуття рідним та близьким покійного.

ПАМ'ЯТЬ УВІКОВІЧИВ СВОЇМИ ДОБРИМИ СПРАВАМИ

Утім, Леонід Якимович виріс у родині трударів. Білий світ він побачив березневої пори 1947 року в селі Тернівка Ізяславського району, що на Хмельниччині. Завжди любив розповідати про свого дідуса Данила, який свого часу належав до середняків. Коли розпочали колективізацію, дідусь змушений був подати заяву до колгоспу. Забрали у нього коні, худобу, реманент. Свою вунукові Леонідові, згадуючи цей час, завжди з боєм мовив: «Ти б лише чув, як плакала твоя бабуся, коли розбирали клуню. Цвяхи, які витягували з дошок, аж пишали». Дідусь працював до останнього подиху. Він був освіченим, любив писати та читати. З дванадцяти років привчив онука до пасіки. І з того часу в Леоніда Якимовича вона не переводилася.

Любив працювати й батько Леоніда Якимовича. Він повернувся з фронту Другої світової дев'ятнадцятирічним юнаком без правої руки. Це була для нього велика біда, адже вмів гарно грати на скрипці, все робити. Дітей

Трирічний Леонід КОВАЛЬЧУК з бабусею та дідусем

(а їх у нього відтак народилося аж шестеро) завжди вражало те, що батько лівою рукою міг зробити більше, ніж дехто обома. Він столарував, міг виправити хату, робив однією рукою усе, що треба по господарству. До праці, звісно, залучав і синів, і доньку.

Любов до праці, життєва мудрість, як сам підкреслював не раз Леонід Якимович, були в нього саме від дідуса та батька. Певна річ, вирісши у селянській родині, про медицину й навіть не гадав. Зрештою, як і про хліборобське ремесло. Подоба-

Уже дев'ятий день, як підступна хвороба забрала навечно із земного життя Леоніда Якимовича Ковальчука. Та ще й досі серце не йме цьому віри. Здається, ото підготуємо чергове число «Медичної академії» та «Університетської лікарні» й неодмінно, як завжди, почуємо його виважені міркування, враження від того чи іншого матеріалу, а то й навіть запропонує певну тему для висвітлення. Він ніколи не забував сказати, що номер газети вийшов гарний, цікавий чи вдалий та подякувати за роботу над шпальтами. Інколи така оцінка звучала справедливо, інколи, бувало, як аванс, і ми розуміли, що в наступному числі не слід допуститися певного огріху. Але головне було в тому, що Леонід Якимович умів шанувати чужу працю. Бо ж знав її справжню ціну, адже сам аж палав у роботі, виконував її самовіддано, сумлінно.

лася радіотехніка, любив паяти деталі, конструювати. Тож, закінчивши школу на рідній Хмельниччині, подався до Львова вступати до політехнічного технікуму. З математикою на екзаменах не все вийшло гаразд. Зрозуміло, повертатися до своєї Тернівки було соромно. Здав документи до кооперативного технікуму. Вступив і приїхав додому. Батько від такої новини дуже розсердився, бо не хотів комерсантів у сім'ї. Через рік Леонід Якимович поїхав на Тернопілля й був зарахований до Бережанського медучилища. А закінчував навчання вже в Одесі. Отримав диплом з відзнакою. Згодом став студентом Тернопільського державного медичного інституту. Коли закінчував цей ВНЗ, йому запропонували залишитися асистентом на теоретичній кафедрі. Відмовився, сказавши, що надто любить хірургію. І своєї цій любові він не зрадив. Хірургія стала для Леоніда Ковальчука не просто професією, а сенсом його життя. Він справді був хірургом від Бога.

Доля дозволила Леонідові Якимовичу зреалізувати також його яскравий сучасний талант менеджера й керівника вищого навчального закладу. 1997 року він очолив наш виш. Силою власних великих зусиль (інколи навіть на межі неможливого) зміг домогтися разючих змін у ВНЗ. З провінційного медінституту зводив університет європейського взірця.

Була в Леоніда Якимовича дуже прекрасна настанова: прагнення творити, робити більше, ніж цього вимагали від нього функціональні обов'язки. А ще — мислити. Власне, гасло «Мислити — і творити добро», яке введено на логотипі газети «Ме-

дична академія», належить йому. Щойно ставши ректором нашого ВНЗ, він одразу взявся облаштовувати не лише навчальне, наукове, господарське життя вишу, а й створювати видавництво «Укрмедкнига» та займатися поліграфією. Хтось цьому дивувався. Але його радше бентежило те, що в молодій державі не було підручників з медицини українською мовою. Зараз тут випускають високоякісну як з наукового, так і поліграфічного

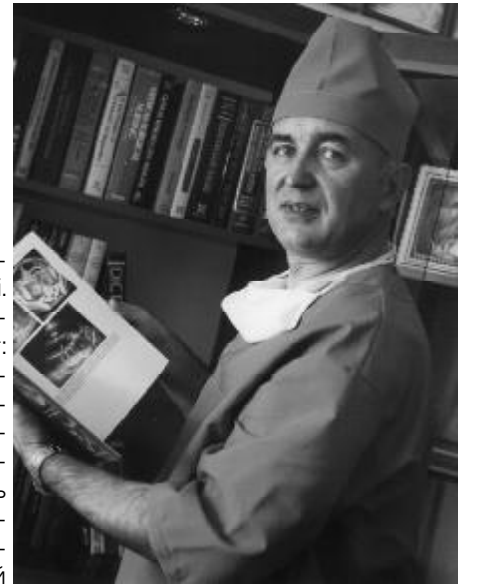
Марія та Яким КОВАЛЬЧУКИ – батьки Леоніда Якимовича

сенсу літературу, до того ж і українською, і англійською, й іншими мовами.

У перший же рік свого ректорування Леонід Якимович подбав і про заснування газети «Медична академія». У грудні 2000 року видання отримало новий формат, значно збільшилася і кількість його сторінок. Газета тримає на вістрі життя не лише нашого університету, а й медичної спільноти краю.

Як реформатор, людина європейського бачення справи, Леонід Ковальчук однаково переймався турботами і університету, і загалом медицини Тернопільщини. Навчальний процес в ТДМУ цілком комп'ютеризовано, без-

коштовний Інтернет доступний кожному студенту. Впроваджено новітні інноваційні методики, як-от: «єдиного дня», циклова система, практично орієнтована Z-система навчання, матрикули практичних навичок, дистанційний контроль знань студентів за програмою «Moodle», об'єктивно-структурований клінічний іспит (ОСКІ) та об'єктивно-структурований практичний іспит (ОСПІ). Вдалося подолати прояви корупції під час сесії — іспити складають так, як в європейських університетах, тестування повністю позбавлене суб'єктивного чинника. Навчальний день планують за методом занурення в тему — майбутні медики не бігають цілий день з однієї клінічної бази на іншу, а працюють на одній кафедрі. Такий розклад дає змогу заощадити чимало часу, який витрачають не на переїзди, а на індивідуальну роботу. Тернопільський медичний університет став центром реформування системи охорони здоров'я краю. Скажімо, відкрили кілька

Після такої практики випускники не бояться села, бо переконалися, що і тут можна створити належні умови для роботи та проживання.

Завдяки невтомності та одержимості Леоніда Якимовича в Україні з'явилася перша університетська лікарня. Він був глибоко переконаний, що без таких лікарень неможливо реформувати систему охорони здоров'я країни. Досвід з її створення запозичували за кордоном. Ознайомлюючись з роботою університетських лікарень Лейпцига, Леонід Якимович помітив, як хворі уважно перечитують якусь газету. Місцеві лікарі розповіли, що це видання готують спеціально для пацієнтів і воно користується неабиякою популярністю. «А чому б і у нас не створити подібний часопис», — подумав тоді. І ще в Німеччині прийняв рішення: газети «Університетська лікарня» — бути. І перший номер її вийшов 11 березня 2010 року. Як знаєте, це видання, як і «Медична академія» виходить двічі на місяць на дванадцяти сторінках. Щоправда, «Медичну академію» можна передплатувати в будь-якому відділенні зв'язку, а от «Університетська лікарня» надходить до пацієнтів безкоштовно. Це пожертва від ТДМУ для відданих читачів.

Леонід Якимович увіковічив пам'ять своїми добрими справами. Нині ми у скорботі схилиємо свою голову. У засвіти пішла потужна особистість, талановитий керівник і менеджер, завжди цілеспрямована, справедлива, чуйна людина. Його так не вистачатиме і нам, журналістам, усім працівникам редакції газет «Медична академія», та «Університетська лікарня», видавництва «Укрмедкнига». Сумуємо, шануємо, пам'ятаємо. Хай Бог відчини для Леоніда Якимовича за його праведні труди двері до Царства Небесного! Університетові ж побажаємо гідного послідовника доленосних справ, починань і звершень Леоніда Якимовича Ковальчука.

Редакція газет
«Медична академія» та
«Університетська лікарня»

Вічна пам'ять

Випускники 6 групи 1994 року висловлюють щире співчуття однокурснику

Олександрові Леонідовичу КОВАЛЬЧУКУ

з приводу тяжкої втрати —

смерті батька, ректора ТДМУ імені І.Я. Горбачевського, члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука.

Відповіді на сканворд, вміщений у № 18, 2014 р.

1. Жом. 2. Чохол. 3. Східний. 4. Демарш. 5. Йодинол. 6. Авокадо. 7. Мо. 8. «Монд». 9. Овоч. 10. Ківш. 11. Вахх. 12. Маслюк. 13. Декада. 14. Аргамак. 15. Динозавр. 16. Ерот. 17. Лем. 18. Рай. 19. Христос. 20. Га. 21. Отологія. 22. Караоке. 23. Какао. 24. Гну. 25. АСУ. 26. МЗС. 27. Око. 28. Тло. 29. Ют. 30. Ксерокс. 31. Квас. 32. Зозуля. 33. Крос. 34. Аа. 35. Гралі. 36. Ананас. 37. Гра. 38. Йот. 39. Буй. 40. Трон. 41. Нора. 42. «Стожари». 43. Акан. 44. Бард. 45. Лот. 46. Рок. 47. Ятір. 48. Сноб. 49. Тік. 50. Крах. 51. Корсар. 52. Ара. 53. Сонечко. 54. Ка. 55. Ему. 56. Мі. 57. Іспит. 58. РФ. 59. Раса. 60. Гус. 61. Колиба. 62. Крем. 63. Охра. 64. Ми. 65. Гать. 66. Зубр. 67. Чизель. 68. Три. 69. Едіта. 70. Уд. 71. Спиноза. 72. Лак. 73. Бі. 74. Барс. 75. Айва. 76. Вія. 77. РАН. 78. Арт. 79. Батат. 80. Аварі. 81. Іран. 82. Ясна.